

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 226-1905)

Originalt emne

Gader

Gader/Broer

Grundarealer ved Aarhus Aa (A/S)

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 31. august 1905](#)
- 2) [Byrådsmødet den 28. september 1905](#)
- 3) [Byrådsmødet den 19. oktober 1905](#)
- 4) [Byrådsmødet den 2. november 1905](#)
- 5) [Byrådsmødet den 2. november 1905](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 31. august 1905 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 226-1905)

Fra Marselisborgudvalget og Markudvalget forelaa følgende skrives:

"Da der for Tiden bliver anbragt en Bro fra Bryggeriet "Ceres" grund Vest for Aarhus Aa over til Mølleejer Weis Grund Øst for Aaen, og da Udvalgene formener, at de ved denne Bro er eller vil blive gaaet ind paa Kommunens Grund, henstiller man til det ærede Byraad, at Skelgrænserne mellem Aarhus Kommunes Grunde og Byggeriet "Ceres" og Møller Weis ovennævnte Grunde bliver konstaterede, og det eventuelt forbydes at gaa ind paa Kommunens Grund med ommeldte Broanlæg.

Man skal endnu kun tilføje, at der saa vidt Udvalgene bekendt ikke er indhentet tilladelse hos Byraadet til ommeldte Anlæg af en Bro".

Formanden bemærkede, at efter hvad Amtsvejsinspektøren havde meddelt ham, var forholdet dette, at Amtsraadet havde Dispositionsretten over Aaen ovenfor Slusebroen, medens Aarhus Kommune havde Despositionretten over den nedenfor Broen. Iøvrigt var det jo ganske naturligt, at man fik Skellet konstateret, da man ikke uden videre burde paatage sig Ansvar for, at andre byggede ind paa Kommunens Grund, og det forekom ham derfor, at man burde slutte sig til Udvalgenes foreliggende Indstilling.

Johan Pedersen anbefalede at følge Udvalgenes Indstilling. Man maatte jo imidlertid saa antage en Sagfører til at varetage Kommunens Interesser.

Jacob Jensen fandt det naturligt, at man søgte at faa den omtalte Skelgrænse konstateret, men han kunde tænke sig den Mulighed, at den bedste Fremgangsmaade var gennem en Forhandling med vedkommende Konsortium at komme til Overenskomst med det

Mikael Johansen var stemt for at give Udvalgene Bemyndigelse til i videste Udstrækning at varetage Kommunens Tarv i den ommeldte Henseende, saaledes at de, forsaavidt det skulde vise sig, at den nævnte Bro vilde komme ind paa Byens Grund, straks ved Nedlæggelse af Forbud eller lignende kunde forhindre dens Opførelse.

Nørgaard var ganske vist af den Mening, at det var Raadets Pligt at skride ind, naar det maatte formodes, at der forelaa Krænkelse af Kommunens Ejendomsret, og forsaavidt kunde han slutte sig til den foreliggende Indstilling, men han vilde dog ikke være med til uden videre at give Udvalgene Tilladelse til Foretagelsen af et hvilket-somhelst retslig Skridt, Nedlæggelse af Forbud osv., der kunde paadrage Kommunen betydeligt Ansvar. Det omhandlede Skelspørgsmaal var sikkert meget tvivlsomt, og man burde gaa meget varsomt til Værks; det nævnte Konsortium havde antagelig nok sine Sager i Orden. Naar først Grænsespørgsmaalet var undersøgt, kunde der altid blive Lejlighed til at overveje Muligheden for Forhandling med Konsortiet.

Filtenborg skulde, idet han iøvrigt anbefalede at følge Indstillingen, foreslaa, at man overdrog .Sagen til Overretssagfører Johan Pedersen, da man ikke i dette Tilfælde kunde benytte Sagfører Winge, der ellers plejede at føre Kommunens Sager, idet han i denne Sag repræsenterede Modparten.

Johan Pedersen havde, forsaavidt Raadet vilde overdrage ham Sagen, intet mod at

paatage sig den. Der var selvfølgelig ikke Tale om nu at tage Bestemmelse om Anlæg af Proces mod Konsortiet eller lignende; foreløbig skulde man have Skellinjen konstateret, og hvorledes Sagen senere vilde udvikle sig, maatte Fremtiden vise.

Mikael Johansen var ikke ukendt med det Ansvar, man kunde paadrage sig ved en Forbuds-forretning, og han havde ikke heller tænkt sig, at man i Blinde skulde gaa til en saadan, men han var gaaet ud fra, at man nok kunde overlade vedkommende Udvalg at tage Bestemmelse i saa Henseende. Han skulde iøvrigt tilføje, at det efter hans Mening ikke var videre kønt af Konsortiet, at det ikke havde henvendt sig til Kommunen angaaende den omhandlede Bro, men uden videre gav sig til at bygge den.

Nørgaard kunde ikke se, at der efter den Stilling, man her i Raadet havde indtaget overfor Konsortiet, da det i sin Tid henvendte sig hertil, var mindste Grund for dette til nu at forhandle med Kommunen om den oftnævnte Bro.

Thomsen forekom det. at man skulde holde den tidligere førte Forhandling om en Overenskomst mellem Kommunen og det oftnævnte Konsortium ude af Diskussionen. Ved den omtalte Forhandling stod jo forskellige Meninger overfor hinanden. Forsaavidt Konsortiets Arealer var blevet indlemmede i Kommunen, vilde hian gerne have været med til at imødekomme det, men uden en saadan Indlemmelse kunde han ligesaa lidt nu som den Gang stemme for en Overenskomst- med Konsortiet. Det var Kommunens Interesser og ikke de Privates, man her i Raadet skulde varetage, og af Hensyn til Kommunen kunde han ikke indtage noget andet Standpunkt til Sagen. Hvad selve det foreliggende Spørgsmaal angik, var det sikkert rigtigt at faa Rede paa Grænseforholdene, selv om det var hans private Mening, at der overhovedet ikke kunde bygges en Bro paa det Sted, hvor Konsortiet agtede at bygge den.

Jacob Jensen troede stadig, at en fredelig Løsning af Forholdet til Konsortiet havde været den bedste. Saaledes som Sagen imidlertid nu forelaa, maatte man foreløbig se at væрге sig mod Indtrængen paa Kommunens Grund, og derfor havde han kunnet støtte Udvalgenes Forslag.

Nørgaard maatte, forsaavidt der i Thomsens Udtalelse skulde ligge en Insinuation om, at der fra anden Side under Forhandlingerne om den saakaldte Aabyhøjsag var talt til Fordel for private Interesser, for sit Vedkommende nedlægge en bestemt Protest mod en saadan Antydning. Han troede at turde paastaa, at han til enhver Tid havde holdt sine private Interesser ude fra sin Virksomhed i Byraadet, noget maaske ikke enhver i Raadet med

samme Ret kunde sige. Da det i det hele taget ogsaa udenfor Raadet var blevet antydet, at Taleren var interesseret i Aaby Konsortiet, skulde han benytte Lejligheden til udtrykkelig at udtale, at dette ikke var Tilfældet. Hans Stilling overfor dette var udelukkende dikteret af Hensynet til Kommunens Interesse i Sagen.

Thomsen forstod ikke, at Nørgaard i hans Udtalelse havde kunnet finde Grund til at føle sig Fornærmet. Man havde jo Lov til at have forskellige Meninger om Forholdet mellem Kommunen og Aaby-konsortiet, og Taleren havde kun udtalt, at han mente paa sin Side at have talt for det, der tjente Kommunen bedst.

Det vedtoges at bemyndige paagældende Udvalg til at søge Ejendoms-forholdene paa det omhandlede Sted konstatere. Overretssagfører Johan Pedersen antoges til at foretage det i saa Henseende fornødne

Uddrag fra byrådsmødet den 28. september 1905 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 226-1905)

Johan Pedersen, hvem det i Mødet d. 31. August d. A. var overdraget at undersøge, hvorvidt den Bro, der for Tiden af Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" anbringes over Aaen fra Bryggeriet "Ceres" Grund til Møller Weis' Grund, kan antages at komme ind paa Kommunens Grund, meddelte de af ham i saa Henseende indhentede Oplysninger.

Det vedtoges at begære Forbud nedlagt mod Opførelsen og Benyttelsen af den paagældende Bro.

Udenfor Dagsordenen ønskede

7. Formanden at forelægge Byraadet Spørgsmaalet om Anskaffelse af en Isbrydnings- og Bugserbaad til Havnen. Det var jo tidligere vedtaget, at en saadan skulde anskaffes, og Sagen stod nu saaledes, at Havneudvalget for Tiden havde Tilbud om en Baad fra et Skibsværft i Danzig og fra Helsingør Skibsværft. Af disse Tilbud var det tyske Værfts det billigste; der var ganske vist tilsyneladende kun ringe Forskel paa de 2 Bud, men Forholdet var dette, at man efter de fremsendte Oplysninger ikke kunde se, om den af Helsingør Skibsværft tilbudte Baad fuldt ud opfyldte de stillede Betingelser. For nærmere at faa Rede herpaa havde Havneingeniøren været i København, hvorfra han imidlertid var kommet

tilbage uden de ønskede Oplysninger, der antagelig kunde ventes en af de nærmeste Dage. Da de indsendte Tilbud imidlertid kun var bindende for vedkommende Værfter i kort Tid, og da det var sandsynligt, at Priserne i Jernindustrien vilde stige i den nærmeste Fremtid, saaledes at Udsættelse af Sagen sandsynligvis vilde bevirke, at Baaden blev dyrere, ønskede Udvalget nu, at Byraadet bemyndigede Taleren til, uden paany at forelægge Raadet Sagen, at træffe Valg mellem de to ommeldte Tilbud under Forudsætning af, at der i Havneudvalget kunde opnaas Enighed i saa Henseende. Baaden vilde formentlig komme til at koste ca. 48,000 Kr.

Nørgaard kunde ikke se, at der fra Formens Side var noget til Hinder for at meddele Formanden den ønskede Bemyndigelse, naar der var Enighed i Udvalget. Det var ganske vist en noget ekceptionel Fremgangsmaade, men efter det Oplyste, var der jo ogsaa særlige Forhold tilstede.

Schourup sluttede sig til den foregaaende Taler. Da Beløbet til den omhandlede Bugserbaad optoges paa Budgettet, havde han opfordret til at faa den anskaffet hurtigst muligt, da der allerede var en stigende Tendens indenfor Jernfaget, hvilket stadig var Tilfældet.

Filtlenborg skulde ikke modsætte sig, at man imødekom Havneudvalgets Ønske, men han vilde blot bede oplyst, om det var bestemt, hvorvidt der skulde anbringes en Dampsprøjte i Baaden, noget der jo tidligere havde været paa Tale i Raadet.

J. C. Petersen vilde lægge et godt Ord ind for, at man, hvis det kunde ske uden uforholdsmæssig Udgift for Kommunen, overdrog det danske Firma at levere den oftnævnte Baad.

Jacob Jensen skulde til Filtlenborg bemærke, at Havneudvalget i sin Tid udtrykkelig havde udtalt, at det ikke kunde anse det for hensigtsmæssigt at anbringe en Dampsprøjte i den ny Bugser-baad*). - Hvad Sagen iøvrigt angik, kunde han oplyse, at der i og for sig kun var en Forskel paa de omtalte to Tilbud paa ca. 400 Kr., men saavdt man kunde skønne, havde den af Helsingørs Skibsværft tilbudte Baad kun 115 Hestes Kraft, og forsaavdt den i saa Henseende skulde opfylde de af Udvalget stillede Betingelser, vilde det formentlig medføre en Stigning af dette Værfts Tilbud af ca. 4000 Kr.

Filtlenborg betonedes, at det - saavdt han erindrede - i hvert Tilfælde var en Forudsætning for Undladelsen af at anbringe en Dampsprøjte i den ny Bugserbaad, at Havnekassen

skulde yde et Tilskud til Byens Brandvæsen.

Det vedtoges at bemyndige Formanden til at tiltræde den Indstilling, der maatte fremkomme fra Havneudvalget angaaende Anskaffelse af en Bugserbaad, dog kun paa Betingelse af, at denne Indstilling sker enstemmig af Udvalget.

Uddrag fra byrådsmødet den 19. oktober 1905 - side 18

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 226-1905)

med Provst J. de Hemmer Gudme angaaende et Areal af 3813 kv Alen til Sammenlægning med den af ham tidligere købte Villaparcels ved Villavejen, godkendtes.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. november 1905 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 226-1905)

Der nedsattes et Udvalg bestaaende af Formanden. Filtenborg, Jacob Jensen, Nørgaard og Johan Pedersen til at forhandle med Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" i Henhold til den af dette fremsendte Skrivelse, der var fremlagt i det foregaaende Møde for aabne Døre.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. november 1905 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 226-1905)

Fra Marselisborgudvalget og Markudvalget var vedrørende Sagen angaaende den af Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" paabegyndte Bro over Aaen fremsendt følgende Erklæring fra Kommunens Sagfører med Udvalgenes Indstilling i Sagen:

"Idet jeg hoslagt fremsender Udskrift af Kendelse i Fogedsagen: Aarhus Byraad ktr. A/S

Grundarealer ved Aarhus Aa, der gaar ud paa, at den begærte Forretning ikke bør nyde Fremme, skal jeg bemærke, at da Proceduren, der er sket til Fogedprotokollen, omfatter ca. 150 Foliosider, har det ikke været mig muligt allerede at faa Udskrift af samme, men da jeg gik ud fra, at de ærede Udvalg og Byraadet ønskede Løjlighed til hurtigst muligt at sætte sig nærmere ind i Sagen, har jeg faaet udlaant de under Sagen fremlagte 27 Stk. Bilag og 5 Kort, som hermed følger, hvorhos jeg vedlægger en Genpart af Rekvisitionen. Disse Dokumenter i Forbindelse med Kendelsen vil formentlig ogsaa afgive fornødent Grundlag for Udvalgene og Byraadet til at kunne tage Stilling til Sagen, og jeg skal derfor kun knytte et Par Bemærkninger dertil.

Som det vil erindres skete der Henvendelse til A/S Østjydske Bryggerier med Forespørgsel, om det havde givet A/S Grundarealer ved Aarhus Aa Tilladelse til at slaa den omstridte Bro, for at man derefter kunde afgøre, mod hvem de fornødne retslige Skridt skulde rettes, og at Østjydske Bryggerier paa denne Forespørgsel svarede, at det ikke havde givet A/S Grundarealer ved Aarhus Aa Tilladelse til at slaa nogen Bro, hvilket Svar findes blandt de fremlagte Bilag.

Det var herefter klart, at retslige Skridt angaaende Broen, for saa vidt denne gik ind paa Kommunens Grund, ikke kunde rettes mod A/S Østjydske Bryggerier, men maatte rettes mod A/S Grundarealer ved Aarhus Aa, men da man i Byraadet forment, at det ikke kunde tænkes, at dette Selskab vilde have paabegyndt Broslagningen uden at faa Grænserne fastsatte i Forvejen, med mindre det sad inde med Oplysninger som. Byraad og Udvalg ikke kendte, vedtog man at paabegynde Sagen som Forbudssag for derved at faa disse mulige Oplysninger frem og eventuelt faa Broslagningen stoppet, inden Broen blev færdig.

Under Proceduren har A/S Grundarealer ved Aarhus Aa ikke kunnet paavise nogen Berettigelse til Broslagningen, og naar Kendelsen alligevel er gaaet Kommunen imod, skyldes dette, at Fogden har forment, at Kommunens Fordring maatte forudsætte, at Skelspørgsmaalet mellem dennes og A/S Østjydske Bryggeriers Jorder var paa det rene, og naar Forbudet ikke skal baseres paa, om A/S Grundarealer ved Aarhus Aa eller Aarhus Kommune har den bedste Ret, er Kendelsen utvivlsomt rigtig, da Skelspørgsmaalet mellem Kommunen og Østjydske Bryggeriers Lodder er omstridt, og dette Spørgsmaal ikke kunde finde sin Afgørelse for Fogden, men maa afgøres af Dommeren under et almindeligt Søgmaal.

Under Proceduren er det derhos oplyst, at den at A/S Grundarealer ved Aarhus Aa

paabegyndte og tildels fuldførte Bro ikke er den endelige Bro, som det har faaet Amsraadets Tilladelse til at bygge, men en rent midlertidig Bro, der vil blive staaende en kort Tid, og til hvis Fjernelse Amsraadet allerede har gjort Skridt.

Sagen er herefter let at overse og stiller sig saaledes:

A. Der findes intet Skel i Marken mellem A/S Østjydske Bryggeriers Lod, Matr. Nr. 3, og Aarhus Kommunes Grund, Matr. Nr. 8 a, paa det ommeldte Sted, og der har formentlig aldrig eksisteret noget i Marken afsat Skel, da der rimeligvis var Vand og Sumpe paa det paagældende Sted, da Udskiftningen foregik i Begyndelsen af forrige Aarhundrede. Paa dette Sted maa altsaa fastsættes en Grænselinie. Den af Kommunen hævdede og paa de vedlagte Kort angivne Skellinie falder sammen med det paa Byens Kort afsatte Skel; dette er ikke noget Udskiftningskort i egentlig Forstand, men maa alligevel tillægges stor Betydning, nemlig som det eneste, man har, og ved den af Landinspektør Petersen foretagne Opmaaling og Beregning har det ogsaa vist sig, at dette Korts Grænser paa en Mængde Punkter passer med de i Marken paa alle andre Steder værende Skel, saa at man er berettiget til at gaa ud fra, at det ogsaa passer paa det Sted, hvor ingen Skel findes i Marken.

Dette støttes ogsaa væsentlig af den Omstændighed, at Østjydske Bryggeriers Lod, Matr. Nr. 3, med den at Kommunen paastaaede Grænse ikke har mindre Areal, end der ved Udskiftningen er tillagt den, saaledes at Grænsen ikke gaar ind paa denne Lod.

A/S Østjydske Bryggerier har været meget usikker i Paavisningen af, hvor det har villet anbringe det Grænseskel, som mangler, og som det vil hævde, men med den af dette A/S sidst paaviste Linie som Skelgrænse mod Øst ind mod Matr. Nr. 8 a, se Landinspektør Poulsens Kort, vil Matr. Nr. 3 blive yderligere over 3000 kvadrat Alen større, hvad der taler afgjort mod denne Skellinie. Derhos vilde Bredden af Matr. Nr. 3 langs Aaen blive ca. 50 Alen, længere end Byens Kort udviser, og sætter man dernæst Dæmningens Fod som Grænse mod Øst, bliver Lodden endda 20 Alen bredere, end Kortet udviser. Kortet viser en Bredde af 150 Alen, men den vilde blive henholdsvis 200 og 170 Alen.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den af Kommunen hævdede med Kortet stemmende Skellinie siden maatte være forrykket ved Hævd, skal bemærkes, at en tidligere Ejer af Matr. Nr. 3, afdøde Etatsraad Meulengracht, antagelig i 1873 har anlagt et Isbassin paa denne Lods nederste Del ved Aaen. Denne Dæmning er anlagt saaledes, at den gaar noget ind paa det Matr. Nr. 8 a tilhørende Areal og har antagelig ligget der i

Hævdetid, og der vilde altsaa være vunden Hævd paa dette Areal fra Matr. Nr. 8 a, som Dæmningen ligger paa, saafremt ikke nævnte tidligere Ejer, antagelig fra 1876, tillige havde været Lejer af Kommunens Grund, Matr. Nr. 8 a, og herimod kan ikke med nogen Føje gøres gældende, at nævnte Lejer ikke har lejet den Del af Matr. Nr. 8 a, som Dæmningen delvis ligger paa, da han har lejet hele Matr. Nr. 8 a, og ikke har taget Forbehold om, at han ikke vilde anses for Lejer af den Del deraf, som Dæmningen delvis ligger paa, men nogen saadan Reservation ses ikke at være taget, og dog var nævnte Ejer af Matr. Nr. 3 i en lang Periode tillige Formand for Aarhus Byraads Markudvalg.

Selv om det Stykke af Matr. Nr. 8 a, som en Del af Dæmningen ligger paa, imidlertid var hævdet for Matr. Nr. 3, kan Hævdsbesiddelsen i alt Fald ikke strækkes videre, end Dæmningen angiver, og Arealet mellem denne og Aaen kan ikke være hævdet.

B. A/S Grundarealer ved Aarhus Aa savner enhver Adkomst til dets Broslagning paa den nordre Side af Aaen, og A/S Østjydske Bryggerier har med yderste Omhyggelighed værnet sig imod at paadrage sig noget som helst Hjemmelsansvar (se ogsaa det fremlagte Udkast til Overenskomst mellem disse Aktieselskaber) med Hensyn til Bygning af Broen. Dette sidste Selskab har givet A/S Grundarealer ved Aarhus Aa Tilladelse eller rettere indladt sig i Underhandlinger med dette Selskab om Tilladelse til Anlæg af en Vej paa Dæmningen paa Matr. Nr.

3, men ogsaa med Hensyn til denne har det fraskrevet sig ethvert Hjemmelsansvar. Det maa imidlertid efter det foreliggende ventes, at A/S Østjydske Bryggerier i alt Fald ikke vil have noget imod, om det lykkes A/S Grundarealer ved Aarhus Aa at føre sin Bro over Aaen.

C. Paa den søndre Side af Aaen er det derimod ikke lykkedes at tilvejebringe yderligere Oplysninger under Sagen, og under Proceduren har jeg derfor anbragt, at saafremt Hr. Weis eller A/S Grundarealer ved Aarhus Aa ikke havde vist sig tilbageholdende, men havde meddelt Kommunen en virkelig Afskrift af Kontrakten mellem disse, vilde Byraadet have taget under Overvejelse at indskrænke Begæringen om Forbud til at angaa en Del af Broen, der ligger paa Matr. Nr. 8 a og det samme tilhørende Aaareal.

I Henhold til foranstaaende maa jeg indstille, at der intet foretages til Berigtigelse af Skellet mellem Møller Weis' og Kommunens Grunde syd for Aaen, førend der er tilvejebragt yderligere Oplysninger, men at der straks tages fat paa at faa Skellet mellem A/S Østjydske Bryggeriers Grund, Matr. Nr. 3, og Kommunens Grund, Matr. Nr. 8 a, fastsat, eventuelt ad

retslig Vej, hvor der intet Skel findes i Marken, samt at der straks paabegyndes Retssag mod A/S Grundarealer ved Aarhus Aa til Fjernelse af Broen fra Kommunens Grund, idet dette ikke vil kunne opnaas ved Sagen med Østjydske Bryggerier, medens Oplysningerne fra sidstnævnte Sag vil faa Betydning i første Instans for Sagen med A/S Grundarealer ved Aarhus Aa.

Da den Del af Formaalet med Forbudssagen, der gik ud paa at faa frem, paa hvilke Omstændigheder A/S Grundarealer ved Aarhus Aa muligt støttede sig, til fulde er opnaaet, og da den anden Del: Forhindring af Broens Fuldførelse og Benyttelse, maaske for Tiden er af mindre presserende Natur, skal jeg henstille, at man afventer en kort Tid, inden der tages Bestemmelse om Kendelsens Apjel.

Da Sagen saaledes nu er sluttet for Fogedretten, udbeder jeg mig anvist et Beløb a Konto paa mit Salær, og da Byraadet maaske ogsaa ønsker at overveje denne Side af Sagen, skal jeg tilføje, at Sagførernes Betaling for Udførelsen af Retssager vel normalt ikke staar i noget rimeligt Forhold til det udførte Arbejdes Værdi og Størrelse, idet dette som Regel kan udføres mere lejlighedsvis, men jeg antager, at det ærede Byraad er i fuld Forstaaelse med, at dette Forhold ikke er tilstede i dette Tilfælde, ligesom jeg antager, at jeg har handlet i fuld Overensstemmelse med Byraadets Ønsker, naar jeg har ment, at man ønskede, at jeg som særlig inde i denne Sag personlig skulde udføre den helt igennem, skønt det kunde forudses, og tilfulde bekræftede sig, at den vilde lægge stort Beslag paa min Tid. Jeg skal i saa Henseende oplyse, at jeg fra 2. September d. A., da Sagen overdroges mig, og indtil Proceduren paabegyndtes ved Fogedretten, den 2. Oktober d. A., daglig har været optaget flere Timer med Forundersøgelser og Konferencer til Sagens Forberedelse, bl. andet ogsaa ved Aastedsmøder ved Optagelse af Situationskort den 8., 13. og 19. September, men navnlig fra Procedurens Begyndelse, den 2., til Sagens Optagelse, den 18. d. M., har jeg udelukkende maattet ofre mig for denne Sag, idet Proceduren som nævnt skete ved Diktat til Fogedprotokollen og fortsattes uden anden Afbrydelse end Fogdens Udsættelser ex officio, hvilke Mellemrum derhos dels maatte benyttes til Fremskaffelse af Oplysninger, Modparten afholdt saaledes Aastedsforretning til Situationskorts Optagelse, dels til Studium af Sagen, da Proceduren trods den knappe Form ved Fogedretten til sidst kom til at omfatte ca. 150 Foliosider i Fogedprotokollen foruden alle de fremlagte Kort og Bilag, og paa ethvert Tidspunkt krævede fuldt Overblik over alt det fremkomne. I Henhold Lil foranstaaende udbeder jeg mig udbetalt a Konto mit

Salær 2000 Kr., hvilket Beløb antageligt vil svare til et i alt Fald ikke for højt beregnet Salær for den hidtil hafte Ulejlighed".

Aarhus, den 31. Oktober 1905.

Johan Pedersen.

"Undertegnede Udvalg kan i et og alt tiltræde foranstaaende Indstilling, navnlig ogsaa for saa vidt angaar Udsættelse af Appel af Fogedkendelsen, idet Aaen ved de af A/S Grundarealer ved Aarhus Aa foretagne Opfyldningsarbejder er skudt sammen paa en lang Strækning, saa at der ikke for Tiden er Udsigt til at Broen kan blive gjort tilgængelig for Færdsel. Den af Overretssagfører Johan Pedersen ønskede a Konto Betaling foreslaas bevilget".

Marselisborg - og Markudvalget.

Formanden bemærkede, idet han forelagde Sagen for Byraadet, at han i Dag fra Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" havde modtaget saalydende Skrivelse:

Herved undlader man ikke at meddele det høje Byraad, at Generalforsamlingen af Dags Dato vedtog følgende Resolution:

"Generalforsamlingen vedtager paa Bestyrelsens Forslag at meddele Aarhus Byraad, at til Trods for Byraadets seneste Optræden mod Aktieselskabet er man dog som hidtil villig til at træde i Forhandling med Byraadet, om dette maatte nære et Ønske derom.

Generalforsamlingen udtaler endvidere, at om man end ved Fogedkendelsen og dennes Præmisser er blevet ydermere overbevist om at kunne gennemføre den paabegyndte Vej og Broforbindelsen, saa har denne Overbevisning dog ingen Indflydelse paa Selskabets Forhandlingsvillighed".

Foruden de øvrige Momenter i Sagen, var der jo nu ogsaa Spørgsmaalet om, hvorvidt man atter skulde optage Forhandlingerne med det paagældende Selskab. Det galdt imidlertid sikkert i første Række om at faa Grænserne mellem Østjydske Bryggeriers og Kommunens Grunde konstaterede, for at man kunde have et bestemt Grundlag for eventuelle Forhandlinger med det førstnævnte Selskab.

Johan Pedersen skulde - saaledes som Sagen nu forelaa belyst fra alle Sider - indskrænke sig til at optrække dennes Hovedlinjer. Da Spørgsmaalet om at skride ind mod det af Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" paabegyndte Broforetagende først blev rejst

her i Raadet, blev de fra den ene Side hævdet, at det havde været Selskabets Sag at sørge for at faa Grænseforholdene til Kommunen bragt paa det rene, forinden det begyndte at bygge Broen, medens det fra anden Side gjordes gældende, at Selskabet nok havde sine Sager i Orden, idet det næppe vilde have indladt sig paa et saadant Foretagende uden at være vis paa sin Ret til de paagældende Arealer. Da imidlertid Selskabet nu engang havde været saa rask i Vendingen og var godt i Gang med at bygge Broen uden, at dets Berettigelse til at disponere over de dertil nødvendige Grunde forelaa dokumenteret, besluttede man sig til at paabegynde en Forbudssag over for Selskabet, idet man gik ud fra, at en ordinær Retssag vilde trække saa længe ud, at Broen vilde være færdig længe, forinden man kom til Ende med Sagen. Det havde jo nu ogsaa vist sig, at Forbudssagen in casu havde været det rette Middel til at fremskaffe de nødvendige Oplysninger med Hensyn til Bedømmelsen af det oftnævnte Selskabs Berettigelse til at bygge den omtalte Bro, idet man under Sagen havde faaet Kendskab til dettes Forhold til Møller Weis og Østjyske Bryggerier, noget man ganske sikkert ikke havde kunnet opnaa paa anden Maade.

Naar Fogden i sin Kendelse var kommet til det Resultat, at han ikke vilde nedlægge det af Raadet begærte Forbud mod Broens Fuldendelse, var dette - som det fremgik af Kendelsens Præmisser - nærmest støttet paa, at Spørgsmaalet om Skellet mellem Kommunens og Østjyske Bryggeriers Jorder efter Fogdens Mening først maatte være bragt paa det rene. Sagen stod herefter saaledes, at man først og fremmest maatte have Skellet mellem Kommunens og Bryggeriernes Grunde konstateret eventuelt ad retslig Vej. Efter det nu tilvejebragte Materiale kunde en saadan Skel-Konstatering formentlig hurtig finde Sted, saa meget mere som Østjyske Bryggerier formentlig ogsaa gjerne vilde have en Ordning af Forholdene, om de end, saalænge de havde Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" paa Nakken, ikke selv vilde tage Initiativet hertil. Var saaledes det første Skridt, der nu burde foretages, dette at faa det nævnte Skelspørgsmaal bragt i Orden, idet man ikke kunde vente, ved Dom at faa Selskabet paalagt at fjerne Broen, forinden dette var sket, havde Udvalgene -- hvis Indstilling var udarbejdet, inden den nu foreliggende Skrivelse fra Selskabet var fremkommet - dog ikke fundet, at der var Grund til at opsætte Begyndelsen af den Sag, der maatte anlægges mod Selskabet til Broens Fjernelse. Der var ved en Retssag saa mange Formaliteter, der først skulde iagttages, at man, inden man kom igennem dem, nok kunde have det ommeldte Skelspørgsmaal paa det rene.

Da man ved Forbudssagen fuldt ud havde opnaaet at faa Oplysning om, paa hvilke Omstændigheder Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" støttede sig, og da

Forhindringen af Broens Fuldførelse og Benyttelse for Øjeblikket var mindre paatrængende, saa meget mere som Aaen for Tiden var skudt sammen paa en længere Strækning, hvorved Selskabets Vej var kommet til at ligge i en Lavning med Bakker paa bægge Sider og ikke var farbar, var der ikke nogen Anledning til nu at appellere den afsagte Kendelse.

Efterat Udvalgene havde fremsendt den foreliggende Indstilling, var der jo nu fremkommet et nyt Moment i Sagen, idet Aktieselskabet "Grundarealer ved Aarhus Aa" havde fremsat Tilbud om fornyet Forhandling med Byraadet. Uanset dette Tilbud forekom det ham, at man uopholdelig skulde foranledige Skellet mellem Kommunens og Østjyske Bryggeriers Grunde konstateret, hvorved man i Forbindelse med det under Forbudssagen fremkomne vilde have et godt Grundlag for en Forhandling med Selskabet. At dette nu paany tilbød Forhandling, tydede iøvrigt paa, at det selv havde den Opfattelse, at dets Stilling ikke var den bedste, ligesom den Bestemmelse i Kontrakten mellem Selskabet og Møller Weis, at den i denne ommeldte Sporforbindelse kunde nedlægges, hvis Selskabet fik anden Forbindelse med sine Arealer, tydede paa, at man havde været forberedt paa, at noget saadant kunde ske.

Nørgaard tvivlede ikke om, at Johan Pedersen selv havde troet paa Sagen, da han ellers ikke saa bestemt havde kunnet hævde, at Fogedforbudet utvivlsomt vilde blive nedlagt, men Kendelsen og dens Præmisser beviste jo tydeligt, at det ikke var den Vej, man skulde gaa. Man havde aabenbart taget fejl, og været noget for rask i Vendingen, men var det saa ikke bedre at indrømme det end at lade, som om man var helt glad for Kendelsen. Nogle Oplysninger havde man nok faaet, men dem kunde man sikkert have faaet paa en lettere, behageligere, og billigere Maade. Nu foresloges det straks at anlægge Sag, men burde man ikke være lidt forsigtig. Man kunde jo ikke føre Proces alene paa en Paastand om, at Modparten ingen Ret havde. Det som Hovedbevis for Kommunens Ret paaberaabte Udskiftningskort havde jo vist sig slet ikke at være noget Udskiftningskort, og Landinspektør Petersens Paastande stemples jo af hans Kolleger som overordentlig dristige, saa man befandt sig paa ret usikker Grund. Da der jo imidlertid var Tvivl tilstede, burde man næppe lade Sagen helt falde, men forinden man foretog Skridt, der kunde forvolde meget store Udgifter og medføre et stort moralsk Ansvar, burde man høre en erfaren Højesteretssagfører, om der var nogen Udsigt til at vinde Sagen, saaledes som Harald Jensen i sin Tid havde foreslaaet, og hvad der i Virkeligheden hele Tiden havde været Forudsætningen. Derfor var der jo intet til Hinder for, at man forsøgte paany at

forhandle med Selskabet.

Sabroe forekom det, at man ved yderligere at forhandle denne Sag for aabne Døre svækkede sin Stilling overfor det oftnævnte Selskab, idet man derved - om man saa maatte sige - lagde alle Kortene paa Bordet. Han skulde derfor foreslaa, at man henviste Sagen til videre Behandling for lukkede Døre.

Nørgaard betonedede, at hans Udtalelser kun indeholdt Uddrag af den foreliggende Kendelse, der var et offentligt Aktstykke tilgængeligt for alle; hvad han havde anført, kunde saaledes ikke paa nogen Maade have svækket Raadets Stilling, løvrigt var han enig med den foregaaende Taler i, at Sagen ikke egnede sig til at forhandles for aabne Døre, og han vilde saaledes have udtalt sig noget udførligere, hvis Sagen havde været til Behandling i et lukket Møde.

Johan Pedersen kunde ikke tænke sig, at det i mindste Maade kunde skade Sagen, at man forhandlede den offentligt. Han for sit Vedkommende vilde i hvert Tilfælde ikke have udtalt sig anderledes end sket, selv om det havde været for lukkede Døre.

Formanden havde, da der var talt og skrevet saa meget om Sagen, og Udvalgene ønskede Sagen behandlet offentlig, ikke næret nogen Betænkelighed ved at sætte den paa Dagsordenen for Mødet for aabne Døre. Forholdet var jo iøvrigt ogsaa dette, at flere af Interessenterne i det ommeldte Selskab var Medlemmer af Byraadet.

Sabroe gik ud fra, at de i Sagen interesserede Medlemmer af Raadet af sig selv vilde forlade et Møde for lukkede Døre, hvor denne var til Forhandling.

Det vedtoges at fortsætte Sagens Behandling for aabne Døre.

Filtenborg fandt, at den ommeldte Føgedkendelses Præmisser var gunstige for Kommunen, og han nærede ingen Tvivl om, at en eventuel Retssag kunde vindes. Det eneste eksisterende Kort viste, at Kommunen havde Ret til det omstridte Grundstykke. Han var ikke enig med Nørgaard i dennes Betragtning af Landinspektør Petersens Paastande; man kunde i hvert Tilfælde med samme Ret betegne det, der af den paa den anden Side optraadte Landinspektør, Poulsen, var anbragt, som temmelig dristigt. Naar Aabykonsortiet nu atter havde tilbudt Forhandling, burde man efter hans Mening tage mod dette Tilbud; derimod var der ingen Grund for Byraadet til nu at henvende sig til nogen Højesteretssagfører. Man havde overgivet Sagen til en Sagfører, der maatte varetage Kommunens Interesser, og ønskede han at høre en Højesteretssagførers Mening om

Sagen, maatte det være ham, der eventuelt efter Forhandling med Formanden, foretog et saadant Skridt.

Johan Pedersen skulde gøre gældende, at det var Aktieselskabet, der ved sin hurtige Handlemaade havde tvunget Byraadet til at gaa energisk til Værks. Han havde iøvrigt aldrig bestemt hævdet, at Fogedforbudet utvivlsomt vilde blive nedlagt, selv om han efterhaanden som Proceduren for Fogedretten skred frem, ikke var i Tvivl om, at Kommunen i Realiteten havde Ret, og det tvilede han heller ikke om nu. Aktieselskabet havde i Virkeligheden intet som helst at støtte sig til uden det dette meddelte Samtykke fra Amsraadet. Efter en under Fogedsagen fremkommen Skrivelse fra Amtmanden var dette Samtykke imidlertid kun givet af Amsraadet som Vandløbsautoritet, og betød saaledes intet med Hensyn til Afgørelsen af Spørgsmaalet om Ejendomsretten over det paagældende Grundstykke. Fra Østjyske Bryggerier havde Selskabet ikke heller faaet nogen Tilladelse til Opførelse af Broen. Naturligvis kunde det være godt at være forsigtig, men de ønskede og nu fremkomne Oplysninger havde man ikke kunnet fremtvinge paa anden Maade end sket. Han skulde, da Landinspektør Petersens Udtalelse i Sagen var blevet fremdraget, bemærke, at Modparten selv havde erkendt, at dennes Maal sikkert var rigtige, saa hans Paastande kunde vel nok forsvares. Naar der var fremkommet Henstilling om at indhente en Udtalelse fra en Højesteretssagfører, maatte han hertil bemærke, at det forekom ham, at der ikke paa nærværende Tidspunkt var Anledning til at foretage et saadant Skridt. Hvis Taleren skulde fortsætte Sagen, vilde han finde sig berettiget til efter Konference med Formanden at henvende sig til en Højesteretssagfører, naar han ansaa det for ønskeligt, men Skelforholdet mellem Kommunens og Østjyske Bryggeriers Grunde maatte i hvert Tilfælde være ordnet, forinden man med noget Udbytte kunde foretage en saadan Henvendelse.

Mikael Johansen ansaa det ubetinget for korrekt at forhandle denne Sag for aabne Døre. Det var en Sag, som havde vakt megen Opsigt blandt Byens Borgere, og som de havde Krav paa at blive bekendt med. Det kunde sikkert ikke skade Sagen, at den behandledes offentligt, og Nørsgaard vilde formentlig være den eneste, der i denne ikke vilde udtale sig paa samme Maade for aabne som for lukkede Døre. Hvad selve Sagen angik, vilde han anbefale at følge Udvalgenes Indstilling, og eventuelt at genoptage Forhandlingerne med Aabykonsortiet.

Nørsgaard vilde ikke i og for sig have udtalt sig anderledes, hvis Sagen ikke havde været

behandlet offentligt, men han vilde muligvis noget udførligere have omtalt en Del af den Argumentation, der var benyttet af dem, der forsvarede

den hidtil anvendte og nu foreslaaede Fremgangsmaade, ogsom han ikke kunde tiltræde. Han

maatte iøvrigt fastholde, at Johan Pedersen udtrykkelig havde hævdet, at Sagen var saa klar, at Forbudssagen kunde gennemføres. Naar man havde bebrejdet ham hans Udtalelse om Landinspektør Pedersen, skulde han gøre opmærksom paa, at han kun havde citeret, hvad dennes Kolleger

havde sagt om hans Paastande i Sagen. Vilde

man ikke henvende sig til en Højesteretssagfører, burde i hvert Tilfælde Medlemmerne have Lejlighed til at sætte sig ordentlig ind i Sagen, hvad de hidtil ikke havde haft. Han skulde endelig atter fremhæve, at naar en Kommune kastede sig ud i en Proces, kunde man forlange, at den havde et bedre Grundlag herfor, end man hidtil havde haft i denne Sag, der for meget havde svævet i Luften.

Johan Pedersen hævdede, at Nørgaard, naar han paastod, at Taleren paa Forhaand havde erklæret, at Forbudet vilde blive nedlagt, gjorde sig skyldig i en Misforstaaelse. Som allerede ofte gentaget kunde man ikke paa anden Maade faa frem, hvilke Omstændigheder Aaby Konsortiet støttede sig til, og af den Grund gik man til Forbudssagen, men da man ingen Oplysninger kunde faa fra Konsortiet godvilligt, kunde man ikke iforvejen vide, om det mulig var i sin gode Ret. - Naar Nørgaard beklagede sig over, at Raadets Medlemmer ikke havde haft Lejlighed til at sætte sig ind i Sagen, forekom det ham, at Udvalgene snarest fortjente Tak for den Hurtighed, hvormed de havde fremmet den.

Jacob Jensen vidste ikke rettere end, at man i sin Tid havde været enige om, at en Forbudssag var den eneste Vej, ad hvilken de nu foreliggende Oplysninger kunde fremskaffes. Naar Konsortiet havde været saa forsigtigt og tilbageholdende, var det sikkert i Følelsen af ikke at have fast Grund under Fødderne. I hvert Tilfælde maatte man jo have Skelforholdet mellem Kommunen og østjyske Bryggeriers Grunde ordnet, og forsaavidt kunde man altsaa godt følge den foreliggende Indstilling. Kunde der iøvrigt opnaaes en fredelig Ordning af Forholdet til Aaby Konsortiet, saa han det gjerne.

Formanden kunde slutte sig til den foreliggende Indstilling, idet han ogsaa var af den Mening, at man hurtigst mulig skulde have Grænserne mellem Kommunens og østjyske

Bryggeriers Grunde konstaterede eventuelt ad retslig Vej. Saalænge man kun stod overfor et Søgsmal i første Instans, kunde han ikke skønne, at der var nogen egentlig Grund til at henvende sig til en Højesteretssagfører; noget andet vilde det være, hvis det drejede sig om Appel til Overretten eller Højesteret.

Thomsen anbefalede, at følge Udvalgenes Indstilling; det var jo ganske nødvendigt, at man fik Forholdet til østjyske Bryggerier bragt paa det rene. Nogen Grund til paa Sagens nuværende Standpunkt at henvende sig til en Højesteretssagfører, var der absolut ikke. Han skulde iøvrigt protestere mod Nørgaards ugrundede, nedsættende Omtale af Landinspektør Petersens Erklæring i Sagen. Man burde ikke paa den Maade kritisere en Mand, der ikke selv var tilstede og kunde forsvare sig. Skulde endelig de forskellige Landinspektørers Udtalelser i Sagen omtales, kunde man med langt større Ret hævde, at Landinspektør Poulsens Paastande var fremsat paa et temmelig løst Grundlag.

Johan Pedersen skulde gøre opmærksom paa, at Landinspektørerne kun kunde betragtes som et rent automatisk Apparat til Brug for Parterne, og kun havde haft til Opgave i Marken at afsætte de af disse paa pegede Punkter. I det givne Tilfælde havde det drejet sig om at bestemme hvor Midtstrømslinjen i Aaen skulde gaa, og herom kunde der jo nok være Uenighed mellem de forskellige Landinspektører.

Laursen vilde, da han tidligere havde rejst Spørgsmaalet om en eventuel Henvendelse til en Højsteretssagfører, udtrykkelig fremhæve, at han stadig var gaaet ud fra, at det først burde ske, naar man havde tilvejebragt det fornødne Materiale til Bedømmelse af Sagen, og hertil hørte efter hans Mening, at Skelforholdet mellem Kommunens og østjyske Bryggeriers Grunde var ordnet.

Udvalgenes Indstilling tiltraadtes.

